ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΒΗΜΑ

ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ
ΑΛ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
ΓΕΩΡΓ. ΡΟΥΣΣΟΣ
ΑΛΕΞ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ
ΕΜΜ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ
Γ. ΕΞΗΝΤΑΡΗΣ
ΚΩΝΣΤ. ΡΕΝΤΗΣ
Δ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1922

ΑΘΗΝΑΙ, ΕΤΟΣ Α΄ — ΑΡΙΘΜΟΣ 1 | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 25 | ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: ΓΕΡΑΣ. ΛΥΧΝΟΣ | ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 1-45 — ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΛΕΠΤΑ 20

ΧΩΡΙΣ ΦΟΒΟΝ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΠΑΘΟΣ...

Ὑπὸ τὴν λυσσαλέαν πνοὴν ἐξαφνικῆς καταιγίδος, βλέπομεν ἐξασθενιζομένην τὴν φλόγα, ἡ ὁποία ἐζωογονεῖτο μέχρι τῆς χθὲς μέσα εἰς τὴν σβυσμένην ἑστίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀφοῦ ἐφώτισε μὲ τὴν ὑπέροχον λάμψιν της τὸν θριαμβευτικώτερον δρόμον, τὸν ὁποῖον εὗρῆκαν ἐλπίδες καὶ πόθοι τῶν ἀδελφῶν μας τῶν σκλάβων, χάνεται πλέον εἰς τὴν πνιγηροτέραν ἀτμόσφαιραν ἀγριωτάτου πολιτικοῦ μίσους. Τὸ δαιμόνιον τῆς Ἔριδος θριαμβεύει τώρα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ... βέβαια ἐξαιρετικῶς ἄχαρι τὸ ἔργον, οἱ ὅσους θὰ εἶχαν διάθεσιν πρὸς μίαν εἰλικρινῆ καὶ καλῆς πίστεως συζήτησιν, ὅταν ὑπὲρ τὴν ψυχρὰν λογικὴν κυριαρχοῦν ἀπολύτως τὰ ἀχαλίνωτα πάθη σήμερον.

Εἰς τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐμφανίζεται τώρα καὶ τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα». Δὲν ἔχει προορισμὸν νὰ προσθέσῃ ἁπλῶς μίαν ἐπὶ πλέον ἐφημερίδα εἰς ὅσας ἔχομεν ἄλλας, οὔτε φιλοδοξεῖ μόνον καὶ μόνον νὰ μερισθῇ καὶ αὐτὸ τὸ παρεχόμενον σήμερον ἀπὸ τὸν καθημερινὸν Τύπον φῶς. Ἡ πρόθεσίς του εἶνε νὰ εἰσφέρῃ, ἐφ' ὅσον θὰ ἠδύνατο, νέον φῶς. Διότι ἡ πολιτικὴ ἐφημερὶς δὲν εἶνε μόνον σκαπανεὺς διὰ τὴν γενικὴν πρόοδον. Δὲν εἶνε δὲ οὔτε καὶ μοναδικῶς ἡ ἁπλῆ ἠχὼ τῆς Δημοσίας Γνώμης. Ἡ ἀποστολή της εἶνε πολὺ δυσχερεστέρα. Ἔχει τὰς εὐθύνας του καὶ ὁ Τύπος. Καὶ τὸ βάρος του, συνεπῶς, ὀφείλει πάντοτε νὰ εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὰς μεγάλας εὐθύνας. Ὀφείλομεν πρὸ παντὸς νὰ δηλώσωμεν, ὅτι τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» δὲν δημιουργεῖται διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς θρηνωδίαν. Ἀλλ' οὔτε ὅμως καὶ ἵνα συγκαλύπτῃ ὅσα δικαιοῦται τὸ Ἔθνος νὰ γνωρίζῃ διὰ τὴν τύχην του.

Ἀπὸ μιᾶς ἤδη δεκαετίας καὶ πλέον, ἀπὸ τὴν ἑπομένην τῆς εἰρηνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Γουδί, ἡ Ἑλλὰς διανύει νέον ἐθνικὸν καὶ πολιτικὸν στάδιον. Θὰ εὑρεθῶμεν πολλάκις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προσατενίσωμεν ὅλας τὰς φάσεις, τὰς ὁποίας ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔχει παρουσιάσει, ἀθλητῶντες ἰδιαίτατα τὴν παροῦσαν στιγμὴν νὰ κρίνωμεν τὴν μέλλουσαν. Ἀφθεν εἰς ἀπροσδόκητα ὕψη, καὶ ἤλθεν εἰς ἀθεώρητα βάθη. Ἐπὶ δεκαετίαν ἤδη ἐψάλαμεν θριάμβους, τοὺς ὁποίους δὲν ἴσχυσαν νὰ ἀμαυρώσουν μεσολαβήσασαι σκιαί. Ποῦ σκιρτῶμεθα σήμερον, καὶ διατί εὐρισκόμεθα ἐκεῖ; Γεμάτη περιπετείας ἐνταῦθα αὐτὴ δεκαετὴς περίοδος, ἐκεῖ παρὰ πολλά. Καὶ εἶνε ἡ κρισιμωτάτη σήμερον στιγμὴ τῆς ὅλης περιόδου, εἶνε ἡ κρισιμωτάτη—χωρὶς ὑπερβολὴν — τῆς ὅλης ἐθνικῆς μας ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν καὶ ὑποχρέωσιν καὶ ἀνάγκην νὰ συγκεντρώσωμεν ὅλον τὸ φῶς, ὅσον προκύπτει ἀπὸ τὰ τεράστια γεγονότα τῆς δεκαετίας ταύτης. Ἄρκεῖ δὲ νὰ θελήσωμεν νὰ ἴδωμεν καὶ θὰ ἴδωμεν. Ἄρκεῖ νὰ θελήσωμεν νὰ διδαχθῶμεν καὶ θὰ διδαχθῶμεν. Ἄρκεῖ νὰ θελήσωμεν νὰ σώσωμεν, καὶ θὰ σώσωμεν ἀκόμη ὅ,τι εἶνε δυνατὸν πλέον νὰ σωθῇ. Διότι ὀφείλομεν νὰ γνωρίζωμεν ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ σωθῇ τὸ πᾶν...

Τὸ μέγα ἐθνικὸν σῶμα [illegible] σεται. Τμήματα αὐτοῦ [illegible] κατέπεσαν [illegible]. Καὶ κατέπεσαν ἄνευ [illegible]. Τί ἔπραξεν εἰς αὐτὸ [illegible] ἐξακολουθεῖ νὰ [illegible], καὶ τί ἀπ[illegible] τάχα τῆς Ἑλλάδος [illegible]; Τί [illegible] τὴν τύχην διὰ [illegible] τὴν στρέψῃ πρὸς τὸ κακόν, καὶ ποία θὰ ἦτο ἡ δύναμις ἐκείνη ἥτις θὰ τὴν ἀντέστρεφε καὶ [illegible] πάλιν πρὸς τὸ καλόν; Τί θὰ ἠδύνατο τοὐλάχιστον νὰ σταματήσῃ τὴν [illegible] τὰ κάτω φορὰν, νὰ ἐξ[illegible] τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοὺς σκοπόρμους [illegible] ὅπου ἐνεδρεύουν τὰ [illegible] ἀπρωμένα ὅλων τῶν Ἑ[illegible] καὶ ὅπου αἱ κακαὶ Μοῖραι τὴν [illegible] ἀπὸ ἑνὸς καὶ πλέον ἔτους;

[illegible]τήματα πολλὰ καὶ μεγάλα. Ἄλλα [illegible]ιοῦντα ἄμεσον καὶ ταχεῖαν ἀντίφασιν, ἄλλα ἀξιοῦντα συστηματικὴν καὶ μεθοδικὴν ἐργασίαν. Προϋποθέτουν τὰ πρῶτα θέλησιν μόνον καὶ φιλοτιμίαν, ἐπιβάλλουν τὰ δεύτερα μελέτην καὶ μέθοδον.

Θὰ εἴπωμεν σαφῶς καὶ εἰλικρινῶς πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὰς ἰδέας μας. Διότι κριτὴς τῶν ἀνταγωνιζομένων Ἰδεῶν εἶνε αὐτός. Καὶ τοῦ λαοῦ δικαίωμα εἶνε, συνεπῶς, νὰ ἀξιοῦται νὰ γνωρίζῃ ἐπακριβῶς ποίας ἀρχὰς καὶ ποίας ἰδέας καλεῖται νὰ κρίνῃ, καὶ ποῖοι τὰς ἐκπροσωποῦν. Εἰς τὴν ἀναπεπταμένην σημαίαν μας, ἄλλως τε, μοναδικὸν ἔμβλημα τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος» εἶνε: «Τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος...»

***

Ἐμφανιζόμεθα σήμερον, εἰς στιγμὴν ἐθνικῶς δυσχερεῖς καὶ ἐσωτερικῶς χαλεπάς. Ἡ ἐγκατάλειψις τῆς ὁρθοπολιτικῆς τῶν Συμμαχιῶν, καὶ ἡ ἀπομόνωσίς μας ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς φίλους, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ὁποίων εἶχεν ἐγκαίρως ὁδηγήσει τὸ Κράτος ὁ μεγαλουργὸς Κυβερνήτης ὀλίγον πρὸ τῆς λήξεως τοῦ παγκοσμίου πολέμου, εἶνε ἡ πρωτίστη αἰτία ὅλων τῶν δυσχερειῶν, ἐναντίον τῶν ὁποίων παλαίει σήμερον τὸ Ἔθνος. Ἡ ἀντίληψις δὲ τῶν ἔκτοτε Κυβερνησάντων, ὅτι ἡ ὑφισταμένη κοινότης Ἑλληνικῶν καὶ Συμμαχικῶν συμφερόντων ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ μόνη αὐτὴ τὰ Ἐθνικὰ δίκαιά μας, ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἐσφαλμένης πολιτικῆς ἡ ὁποία, ἐν ἀναμονῇ εὐνοϊκῶν στιγμῶν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων μας, ἀπομακρύνει καθημερινῶς περισσότερον τὰς εὐκαιρίας ταχείας καὶ εὐμενοῦς λύσεώς των.

Ἡμεῖς δ' ἀγωνισθῶμεν διὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς ὀρθῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἀπομόνωσις τῶν συμφερόντων μας ἐν ἀντιθέσει μὲ Ἔθνη κραταιὰ, εἶνε ἀνεπίτρεπτος πρᾶγμα. Ἀλλ' ὄχι διὰ τὴν αὐτόματον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἰδικῶν μας ἐθνικῶν διεκδικήσεων, ἀλλὰ διὰ τὴν πλήρη καὶ βεβαίαν μετὰ τῶν Ἐθνῶν αὐτῶν συνεννόησιν. Καὶ τοῦτο ὅπως, ἀντὶ ἱκανοποιητικῶν ἐκατέρωθεν ἐγγυήσεων, ἐπέλθῃ στενὴ μετ' αὐτῶν συνεργασία — ἅμα ἐπανακτήσωμεν τὴν ἐξουδετερωθεῖσαν σήμερον συμμαχικὴν ἀξίαν μας — ἥτις νὰ μᾶς ἐξαγάγῃ ἐκ τῶν δυσχερειῶν, καὶ νὰ μᾶς φέρῃ ταχέως πρὸς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐθνικῶν ἀξιώσεων, καὶ εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως.

Ἰδιαιτέρα συγχρόνως πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ προσπάθεια ὅλων πρὸς ἄρσιν τῶν παρεξηγήσεων αἵτινες ὑφίστανται μεταξὺ τῶν Συμμάχων Κρατῶν τῆς Βαλκανικῆς. Ἡ στενωτέρα καὶ εἰλικρινὴς συνεννόησις τούτων θ' ἀποκλείσῃ τὴν ἀσφαλεστέραν ἐγγύησιν τοῦ ὑφισταμένου εἰς τὴν Χερσόνησον καθεστῶτος καὶ τῆς δημιουργηθείσης διὰ τῶν συνθηκῶν ἰσορροπίας τῶν ἐν αὐτῇ δυνάμεων. Καὶ ἔτι πλέον, θὰ σημειώσῃ νέαν περίοδον διὰ τὴν πολιτικὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν μικρῶν Κρατῶν, ἅτινα εἶνε ἰσχυρὰ μόνον ἐν τῇ ἑνώσει.

Θὰ δυνηθῇ τοιουτοτρόπως τὸ Κράτος, ἐλεύθερον ἐξωτερικῶν περισπασμῶν, ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ εἰς τὴν κατάργησιν τῆς χαλεπῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἀρκετὰ διήρκεσεν, εἰς βάρος πάντοτε τῆς μεγάλης λαϊκῆς μάζης, καθ' ἧς ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκσπᾷ ἡ ἑκάστοτε κακοδιοίκησις.

***

Ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὰς φιλελευθέρας ἀρχὰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα», ἐκείνας ἀκριβῶς αἵτινες ἐπήγασαν ἐκ τῆς λαϊκῆς ἐξεγέρσεως τοῦ 1909, θὰ καταβάλῃ πᾶσαν νόμιμον προσπάθειαν πρὸς ἐπικράτησιν τούτων εἰς τὴν διακυβέρνησιν καὶ εἰς τὴν διοίκησιν. Αὕτη δὲ πρέπει νὰ ἀσφαλίζῃ εἰς ὅλους τοὺς πολίτας, ἀνεξαρτήτως τῶν πολιτικῶν αὐτῶν ἰδεῶν, ἀπόλυτον δημοσίαν τάξιν, ἰσότητα καὶ δικαιοσύνην σύμφωνον πρὸς τοὺς Νόμους καὶ πρὸς τὸ Δίκαιον, καὶ ἀπηλλαγμένην τῆς προσωπικῆς ἐμπαθείας, τὴν ὁποίαν κακὸς κομματικὸς ἄνεμος σπείρει εἰς τὸ Κράτος ἀκόμη, μὲ βέβαιον τὸν κίνδυνον νὰ θερίσωμεν ὅλοι μόνον ἀκάνθας...

Τοιαύτη ἀρχὴ ἀπαιτεῖ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν συνταγματικῶν παραγόντων εἰς ἣν ἐτάχθη ἕκαστος θέσιν παρὰ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἐφεξῆς πλήρης καὶ ἐπακριβὴς χωρισμὸς τῶν τριῶν ἐξουσιῶν ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ λειτουργία αὐτῶν εἰς τὸ μέλλον πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Δημοκρατικὸν δρόμον τὸν ὁποῖον χαράσσει σαφῶς τὸ Πολίτευμά μας, ἀλλὰ καὶ τὸν ὁποῖον ὑποδεικνύουν συγχρόνως ὡς τὸν συνετώτερον ὅλων αἱ νέαι ἰδέαι, αἵτινες ἀνεπήδησαν διὰ μέσου τῶν παγκοσμίων συντριμμάτων ἅτινα ἀφῆκεν ὁ πόλεμος, καὶ ἐπεβλήθησαν ἔπειτα ὡς τὰ πρακτικὰ διδάγματα ἀπὸ τὰ τόσα παθήματα προσφάτου παρελθόντος.

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΝ ΓΕΓΟΝΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἐπιχειρομένη ἐπὶ τοῦ δημοσιευθέντος κειμένου τῆς συνεντεύξεως τοῦ Ἄγγλου πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων» τοῦ κ. Στράτου, χαρακτηρίζει τοῦτο ὡς ἀνατρεπτικὸν, ζητεῖ τὴν παρέμβασιν τῆς Ἀναστικῆς Ἀρχῆς, ζητεῖ — ἐπὶ ματαίῳ ἀπὸ δέκα ἡμερῶν — διάψευσιν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τονίζουσα ὅτι τὸ κείμενον φέρει τὸν Ἄγγλον Πρωθυπουργὸν ὡς ὑποδείξαντα εἰς τὸν κ. Γούναρην τὴν παραίτησιν τοῦ Βασιλέως, ἐρωτᾷ τοὺς Βενιζελικούς: «Ὑποθετεῖτε αὐτά; Θέλετε νὰ φύγῃ ὁ Βασιλεύς; Ἐργάζεσθε διὰ νὰ φύγῃ ὁ Βασιλεύς;»

Ἡμεῖς δὲ θὰ συζητήσωμεν ἂν τὸ κείμενον τῶν δηλώσεων περιέχει ἀνατρεπτικὰ στοιχεῖα καὶ ἂν δικαιολογεῖται ἡ παρέμβασις τῆς Δικαστικῆς Ἀρχῆς. Παρατηροῦμεν μόνον, ὅτι προϋπόθεσις πάσης παρανόμου πράξεως εἶνε ὁ δόλος. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δόλος δὲν ὑφίσταται, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ πραγματικοῦ γεγονότος πιστοποιουμένου ἐκ τοῦ ὅτι δὲν διεψεύσθη, οὔτε παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ Κυβερνήσει, οὔτε παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὸ δὲ σπουδαιότερον δὲν διεψεύσθη οὔτε παρὰ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οὔτε παρὰ τοῦ κ. Γούναρη.

Καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶνε, ὅτι πρὸ δύο μηνῶν ὁ Ἄγγλος Πρωθυπουργὸς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν Ἕλληνα Πρωθυπουργὸν ἐν Κάνναις τίνα ἦσαν τὰ αἴτια εἰς τὰ ὁποῖα προσέκοπτεν ἡ εὐνοϊκὴ διευθέτησις τῶν ἐθνικῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ζητημάτων. Ἀλλὰ τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας τοῦ Ἄγγλου Πρωθυπουργοῦ ὄχι μόνον ἀπέκρυψεν ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀλλὰ καὶ προσεπάθησε νὰ παραπλανήσῃ τὴν Κοινὴν Γνώμην, διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἀντιθέτων ὅλως πληροφοριῶν, αἵτινες παρίστων ὡς ἐπικειμένην δῆθεν τὴν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας ἀναγνώρισιν τοῦ Βασιλέως. Καὶ εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην ἡ Κυβέρνησις ἔτυχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην τῆς συνδρομῆς ξένων κύκλων, οἵτινες ἔχουσι συμφέρον ὅπως μὴ βελτιωθῇ ἡ διπλωματικὴ θέσις τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐπωφεληθῶσι τὰ Κράτη τῶν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς καταρρεύσεως τοῦ ἑλληνικοῦ οἰκοδομήματος.

Ὅταν δὲ ὁ Ἄγγλος Πρωθυπουργὸς ἀντελήφθη καὶ τὴν σιωπὴν τοῦ Ἕλληνος Πρωθυπουργοῦ καὶ τὰς μηχανορραφίας τῶν ξένων, ἐσκέφθη νὰ εὕρῃ ἄλλον τρόπον ὅπως καταστήσῃ γνωστὰς τὰς ἀντιλήψεις του εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι. Καὶ ὡς τὸ καταλληλότερον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτο πρόσωπον ἐθεώρησεν ὁ Ἄγγλος Πρωθυπουργὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Δι' αὐτοῦ ἀνακοινοῖ πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν τὰς σκέψεις του καὶ καταδίδει τὴν σιωπὴν τὴν ὁποίαν ἐτήρησεν ὁ κ. Γούναρης.

Ἀπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας ἡ πρὸς τοὺς βενιζελικοὺς ἀπευθυνομένη ἐρώτησις τοῦ δημοσιογραφικοῦ ὀργάνου τοῦ κ. Στράτου οὐδεμίαν ἔχει βάσιν. Τὴν Ἑλλάδα δὲν κυβερνῶσι σήμερον οἱ βενιζελικοὶ, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι τῆς «Ἡνωμένης». Καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἔθεσε τὸ ζήτημα ὁ Ἄγγλος Πρωθυπουργός.

Τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων οὐδέποτε θὰ εἶχεν εὑρεθῇ πρὸ τοιαύτης δεινῆς περιπετείας τοῦ τοιούτου διλήμματος. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἐπολιτεύθη ὅπως ἐπολιτεύθη.

Κ. ΡΕΝΤΗΣ

ΑΤΤΙΚΑ | ΗΜΕΡΟΝΥΚΤΙΑ

ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΕΣ

Καὶ ὅμως ἐγίναμε μεγαλόπολις. Δὲν τὸ πιστεύετε; Σᾶς τὸ ὁρκίζομαι! Μία πόλις, ὅπως ἀκριβῶς καὶ μία κοκότα, εἶνε μεγάλη ἀπὸ τὴν στιγμὴν ποὺ πολλαπλασιάζονται τὰ θύματά της. Καὶ ἡ Ἀθήνα ἔπαυσε πιὰ νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ τὸν στενὸν κύκλον τῆς «Ἀθήνας μας» τοῦ μακαρίτη Σπανδωνῆ. Τὰ μικρὰ θύματά της, ἤτοι ἡ ἀτιμασθεῖσα ἀδελφὴ τὴν ὁποίαν διαπρᾷ ἀπὸ τὴν ρομφαίαν του εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ψυρρῆ ὁ μαινόμενος ἐκδικητὴς τῆς οἰκογενείας, ὁ ἀγαθὸς ἐπαρχιώτης ποὺ τὴν παθαίνει διὰ τῆς μεθόδου τοῦ μανταρίου, ἢ τὸ παιδάκι τῆς γειτονιᾶς ποὺ παρασύρεται «ὑπὸ κάρρου τετρατρόχου ἀπὸ ρυτῆρος ἐλαύνοντος», ὅλα αὐτὰ ἀναφέρονται πλέον ὡς χαριτωμέναι ἀναμνήσεις μιᾶς ἀφελοῦς καὶ εὐτυχισμένης ἐποχῆς ποὺ μᾶς ἀπεχαιρέτησεν ἀνεπιστρεπτί. Ἡ σημερινὴ Ἀθήνα ἔχει τὰ μεγάλα, τὰ ἐγσυνείδητα θύματά της. Ὁ τέντερες, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκουφοβράζαμε τόσον καιρὸν μὲ σιγανὴ φωτιά, ἐγεινε καζάνι, ἀτμολέβης, μέσ' ἀπὸ τὴν κόλασιν τοῦ ὁποίου ἡ τεραστία χουλιάρα τῆς τύχης ἀνασύρει κάθε στιγμὴν κολοσσοὺς θυμάτων.

Εἴχαμε ξημερωθῆ εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλοπρεπῆ χαρτοπαικτικὰ Ἀνάκτορα τῆς ὁδοῦ Προκαστείου, ξετιναγμένοι ὅλοι καὶ ἀποκομίζοντες ὡς μοναδικὴν παρηγορίαν τὴν φιλεύσπλαγχνον καὶ ἀνακουφιστικὴν ἐλπίδα ὅτι τὴν ἑπομένην ἐπρόκειτο νὰ κατακτήσωμεν ἐρωτικῶς τὸ σύμπαν, ἂν πιστεύῃ κανεὶς ὅτι ὁποιος χάνει στὰ χαρτιὰ κερδίζει στὴν ἀγάπη. Ἀπὸ τὰ τζάμια ἐρρόδιζαν τὰ πρῶτα χρυσίσματα τῆς αὐγῆς. Ἐπροχωρούσαμεν ἀργά, ἄνθρωποι ἀποκαμωμένοι ἀπὸ τὸν κάματον τόσων μεταπτώσεων, ὅταν αἴφνης μπροστά εἰς τὴν ἔξοδον μᾶς ἐσταμάτησεν ἕνα θέαμα ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος. Ἂν ἦτο πίναξ ζωγραφικὸς, θὰ ἦτο ὡρισμένως τὸ ἀριστούργημα τῶν αἰώνων. Οὔτε λίγο, οὔτε πολύ, εἴδαμε τὸν Ναπολέοντα μετὰ τὸ Βατερλώ! Εἶχε ξαπλωθῆ, εἶχε γύρει, εἶχεν ἐκαποτεθῆ—εἶνε ἡ λέξις—εἰς ἕνα μπάγκο καὶ ἐκοιμᾶτο τὸν ταραγμένον ὕπνον του, ἐνῷ γύρω ὁλόγυρα ἡ σάλλα ἐβούιζε, καὶ μέσ' ἀπὸ τὰς πυκνὰς τοῦφες τοῦ καπνοῦ ἐπανελαμβάνετο μονότονα ἡ ἀπόχησις:

—Τέρτσερο! Πάρο Πιάει;

Καὶ ἡ σφοῦλα πηγαινοήρχετο ἀκούραστη ἀπάνω στὴν πράσινη τσόχα. Ἦταν αὐτός; Τὸ κολλάρο του εἶχε τσαλακωθῆ. Ἡ ρεπουμπλικά του, ἀναποδογυρισμένη σὰν τρικαντρο, ἔστεκεν ἐλαφρὰ στὴν κορυφὴ τῆς κεφαλῆς του, ἐνῷ μία γλῶσσα μαλλιῶν εἶχε κρεμασθῆ στὸ μέτωπό του. Ἡ τριγωνικὴ μύτη του διεγράφετο σὰν χαραγμένη μὲ κάρβουνο ἀπάνω ἀπὸ τὸ ξυρισμένο του μουστάκι. Καὶ τὰ δάχτυλα τῆς δεξιᾶς ἔμεναν σφηνωμένα μεταξὺ τῶν κουμπιῶν τοῦ γιλέκου του. Ναπολέων!

Τὸν γνωρίζετε ὅλοι, ἀσφαλῶς. Τὸν ἐγνωρίσατε κάποιο βράδυ, εὐχαριστημένοι, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα καλὸ γεῦμα, εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ θερινοῦ θεάτρου. Τὸν ἐχειροκροτήσατε ἀπὸ τὴν καρδιά σας. Ἦτο ὁ θριαμβευτὴς τῆς σκηνῆς εἰς ἕνα ὡρισμένον εἶδος. Ὁ κατακτητὴς τοῦ γέλοτος. Ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἱκανοποιεῖται μὲ τίποτα εἰς αὐτὸν τὸν μάταιον κόσμον. Κυνηγᾷ διαρκῶς τὴν χίμαιραν νέων συγκινήσεων. Καὶ δὲν τοῦ ἄρεσε, ποῦ λέτε, νὰ παίζῃ μόνον εἰς τὸ παλκοσένικο. Ἡ ζωή του ἄρχιζεν ἀκριβῶς μετὰ τὴν παράστασιν. Ἤθελε νὰ παίζῃ καὶ μὲ τὴν τράπουλαν. Ἕνα μόνιμπο τὸν μετέφερε μετὰ τὰ μεσάνυκτα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν σάλλα τοῦ μπακαρᾶ. Καὶ ἔπαιζε καὶ ἐκεῖ. Καὶ ἦτο πρωταγωνιστὴς πάλι. Ὅμως στὰ χαρτιά, ἀντιθέτως ἀπ' τὴ σκηνή, ἔπαιζε πολὺ σοβαρά. Σωστὸ δράμα. Ἡ τύχη τὸν βοηθοῦσε πολύ. Καὶ τὸ κοινόν, ἀντὶ νὰ τὸν χειροκροτῇ, τὸν βλαστημοῦσε ἀπὸ φθόνο. Ὑπῆρξαν ξημερώματα ποὺ ἔφευγεν ἀπὸ τὸ χαρτοπαίγνιον κορδωμένος καὶ βλοσυρὸς, μὲ τὴς τσέπες γεμάτες χαρτονομίσματα, καὶ διεγράφετο πάλιν ἡ σιλουέττα του μὲ τὴν τριγωνικὴ μύτη, μὲ τὸ τρικαντὸ καὶ τὰ δάχτυλα στὸ γιλέκο — Ναπολέων στὸ Βάγκραμ!

Οἱ μεγάλοι πόντοι τὸν εἶχαν φοβηθῆ. Δὲν ἐδίσταζε ποτὲ μπροστὰ σὲ οἱονδήποτε ποσόν. Ἔρριχνε μιὰ σύντομη διαπεραστικὴ ματιὰ στὸ τραπέζι, ἔδιδε μὲ σταθερὴ φωνὴ τὸ σημεῖον τῆς ἐκκινήσεως:

—Τῆς πόστες σας, κύριοι! Δὲν πᾶνε ἄλλα!

Καὶ ἐμοίραζε χαρτιά. Τὰ κολλαριστὰ πενταποσάρικα ἔπεφταν βροχὴ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Σκυφτὸς, σκεπτικὸς, ἀμίλητος, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τραβήξῃ στὸ πέντε—τὸ αἰώνιον πρόβλημα—ἐτοποθετοῦσε στὴ στιγμὴ τὰ δάχτυλα εἰς τὸ γιλέκο ἢ ἐβώπευε νευρικὰ τὴν γλῶσσαν τῶν μαλλιῶν ποὺ ἔπεφτε στὸ μέτωπό του. Καὶ ἐτραβοῦσε ἀποφασιστικά. Βόμβος θαυμασμοῦ ἐπολιόρκει τ' αὐτιά του ὕστερ' ἀπὸ τὴν νικηφόρον ἔκβασιν τῆς μάχης. Ἦτο ὁ Ναπολέων τοῦ μεταμεσονυκτίου ἄστεως. Πλῆθος μαγκουροφόρων καὶ μυστακοπροβλήτων ἐπιτελῶν τὸν περιεστοίχιζε. Τὸ πᾶν γύρω εἶχεν ἐποταχθῆ εἰς τὴν μεγαλειότητά του. Οἱ χαρτοπαικτικοὶ μεγιστᾶνες ἔκυπτον εὐλαβῶς τὸν αὐχένα καὶ τὸν ἐπροσκυνοῦσαν αὐθέντην Ἰμπεράτορα.

Ἀλλὰ ὁ πόλεμος δὲν εἶνε μία διαρκὴς νίκη. Αὐτὸ ἀσφαλῶς θὰ ὠνειρεύετο ὁ Ναπολέων ἐκεῖνο τὸ ροδινὸ ξημέρωμα ποὺ τὸν εὑρήκαμε νὰ κοιμᾶται γυρμένος στὸν μπάγκο τοῦ χαρτοπαιγνίου. Τί καλὰ ποὺ ἦταν πρὶν στὴν ὀπεράττα. Δύσκολο νὰ παίζῃ κανεὶς ἕνα μεγάλο ρόλο στὴ ζωή, πολὺ δυσκολώτερο ἀπὸ τὸ νὰ τὸν παίζῃ στὸ θέατρο. Καὶ μάλιστα πιὸ δυσκολώτερο ἀκόμη τὸ νὰ τὸν χαρτοπαίζῃ! Ἡ περιουσία ἑνὸς θεάτρου, ἑνὸς θιάσου, κτηθεῖσα σιγὰ-σιγὰ ἐπὶ τόσας πολυμόχθους νύκτας, ἐδεκαπλασιάσθη αἴφνης εἰς ὀλίγας ἄλλας νύκτας, ἔγεινε σχεδὸν ἑκατομμύριον. Ἀλλὰ πάλιν αἴφνης ἀπωλέσθη ἐξ ὁλοκλήρου ἐντὸς ὀλίγων νυκτῶν.

Τί τὰ θέλετε, ἡ Ἀθήνα ἔγεινε μεγαλόπολις. Κοιμήσου κακομοίρη θεατοῦνε τῆς ζωῆς τὸν ταραγμένον ὕπνον σου στὸ μπαγκάκι τοῦ χαρτοπαιγνίου. Ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ θύματα, ἀπὸ θύματα μεγάλα, ἐγσυνείδητα θύματα. Ὁ ἀδηφάγος πολιτισμὸς ζητεῖ τοὺς Ναπολέοντάς του. Τὸ Παρίσι ἦτο ἀνέκαθεν γραφικὸ μὲ τὸν Σηκουάναν του. Ἀλλὰ ἔγεινε διάσημον ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ εἰς τὴς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ ἐξεβράζοντο δεκάδες πνιγμένων, τέτοιαν ὥραν ἀκριβῶς, μὲ τὸ ροδινὸ ξημέρωμα...

ΚΩΣΤΑΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ

2Α ΕΚΔΟΣΙΣ

ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑΝ ΚΑΙ ΙΤΑΛΙΑΝ

ΝΑ ΕΠΙΣΠΕΥΣΟΥΝ Η ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

ΡΩΜΗ, 5 Φεβρουαρίου. [Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας].—**Ἀγγέλλεται ἐκ Λονδίνου, ὅτι τὸ Φόρεϊν-Ὄφφις πρωτοβουλίᾳ τοῦ λόρδου Κῶρζον, ἀπεφάσισε ν' ἀποστείλῃ πρὸς τὰς Κυβερνήσεις Γαλλίας καὶ Ἰταλίας ταυτόσημον διακοίνωσιν διὰ τῆς ὁποίας θὰ ζητήσῃ νὰ ἐπισπευσθοῦν αἱ προκαταρκτικαὶ συνεννοήσεις αἱ ἀφορῶσαι τὴν σύγκλησιν τῆς Συνδιασκέψεως, ἡ ὁποία θ' ἀσχοληθῇ μὲ τὴν ρύθμισιν τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ προβλήματος.**